

platform of invention

Informačné technológie pre podnikanie s nápadom

číslo 7

ročník tretí | 1/2024

ESG správa o udržateľnosti

Koniec dlhých školení
a zbytočných papierov

Čo o smernici
NIS 2 vieme,
a čo ešte nie

Magazín o informačných technológiách

Tlačená aj elektronická verzia zadarmo.
Kliknite na tlačidlo a čítajte.

nové číslo

Čítajte 7. číslo

Venované dvom legislatívnym témam
NIS 2 a ESG reporting.

PDF magazín

Online portál

Predchádzajúce čísla vo formáte PDF

#6

#5

#4

#3

#2

#1

Všetky články online na platformofinvention.sk

platform
of invention

Online portál

platform of invention

Informačné technológie
pre podnikanie s nápadom

Magazín s ambíciou ukázať
ako IT technológie uľahčujú
firmám každodenný život,
prinášať úspešné biznis
riešenia, unikátne inovácie
a trendy v IT, a pomáhať
v uplatnení podnikateľskej
tvorivosti a invencie.

Výzva pre všetkých CEO, CTO a CFO

Ponúkajte nám svoj príbeh využitia
IT vo vašej firme a my vám bezplatne
ponúkame exkluzívnu možnosť
prehovoriť do publika slovenský firmám.

Chcete zistiť viac a zapojiť sa?

Navštívte náš web, vyberte si vhodnú
rubriku a odošlite formulár.

www.platformofinvention.sk/profil-magazinu/

Klikni alebo oskenuj QR

Čítajte nás online!

Kompletný obsah platform of invention
s rozšíreným obsahom a ďalšími
článkami nájdete v elektronickej podobe
magazínu.

www.platformofinvention.sk

Klikni alebo oskenuj QR

EDITORIÁL

Poznáte to. Máte v pláne víkendový
trip s kolegami bez výčitiek, že ste sa
dostatočne postarali o všetkých členov
rodiny. Preto sa od piatkového rána točíte
v kolotoči pracovných povinností. Raňajky
si už nepamätáte, oželite obed, len aby
ste stihli na fajront vbehnúť do nákupného
centra a zabezpečiť jedlo pre rodinu.

Chyba! Už pri prvom regáli vás premkne
pocit neskutočného nedostatku. Do
košíka hádzate aj to, čo ste neplánovali
kúpiť. Chaoticky bez rozmyslu a plánu
obstarávate veci, o ktorých si myslíte, že
ich potrebujete. Drahý nákup.

Cez podobnú metaforu sa môžete pozrieť
aj na kybernetickú bezpečnosť vo firmách.
Častokrát je bezpečnosť opomínaná
a odkladaná až do pocitu vyhľadovania.
Následne sa, veľakrát bez rozmyslu,
dôkladného plánu či auditu, nakúpi aj to,
čo nie je nevyhnutné. Napríklad zbytočne
sofistikované bezpečnostné riešenia
bez ošetrenia základných zraniteľností
siete, alebo monitorovacie nástroje bez
pravidelného dôkladného vzdelávania
a testovania ľudí.

Ako na to a správne? Tak ako si cestou do
nákupného centra pripravíte plán čo a kde
kúpiť, tak postupujete aj pri identifikácii
zraniteľností a bezpečnostných opatrení.
Naplánujte si časti, ktoré dokážete ošetriť
a pokryť vlastnými internými kapacitami,
alebo sa rozhodnite pre obstaranie mana-
žovanej služby externými poskytovateľmi,
špecialistami na kyberbezpečnosť.

V aktuálnom vydaní Platform of invention
sa venujeme dvom legislatívnym témam,
ktoré sú dynamické a vznikajú nám
doslova pred očami. Onedlho, najneskôr
do polovice októbra 2024, bude do slo-
venskej legislatívy premietnutá NIS 2 alebo
celoeurópska smernica v oblasti kyber-
bezpečnosti. Druhou často skloňovanou
bude povinnosť pravidelného vykazovania
udržateľnosti alebo nefinančný reporting
ESG.

Obe treba vnímať ako príležitosť. Získavať
v nich prehľad, konzultovať s odborníkmi,
a pripraviť sa na plnenie si povinností.
Zatracovať a brať ich ako nepodstatné
zlo je cesta k vyhľadovaniu a drahému
konaniu bez uváženia.

Zuzana Holý Omelková
Obchodná riaditeľka
zuzana.omelkova@gamo.sk

ESET Small Business Security: Zabezpečenie prispôsobené malým firmám

Malé firmy sa často domnievajú, že pre kyberzločincov nie sú dostatočne zaujímavým terčom. Mnoho útočníkov však ide najľahšou cestou a zameriava sa na obeť, ktoré zanedbali zabezpečenie. Aby hodiny tvrdej práce podnikateľov nevyšli nazmar, potrebujú spoľahlivú ochranu pred únikom dát či krádežou financií. Komplexné riešenie ESET Small Business Security, špeciálne prispôsobené potrebám podnikateľov a malých firiem, predstavuje cenovo dostupné zabezpečenie s minimálnou záťažou na systém, ktoré je nabité praktickými funkciami. Spravuje sa jednoducho cez platformu ESET HOME a ochráni 5 až 10 zariadení s rôznymi operačnými systémami. Okrem legendárneho antivírusu táto novinka poskytuje ochranu pri platbách a prehliadaní, aj zabezpečenie súborových serverov. Výhodou je neobmedzená služba VPN či nástroje ako Password Manager a Anti-Theft.

Článok pokračuje na platformofinvention.sk
 Klikni alebo oskenuj QR

Igor Kmiť
PR Specialist Slovakia
 ESET, spol. s r.o.

SIEM chráni a zasahuje

Žiadna firma nie je imúnna voči kybernetickým útokom. V úsilí predchádzať a zabrániť im sa stáva čoraz dôležitejším nástrojom manažment bezpečnostných informácií a udalostí - Security Information and Event Management.

Tento systém využíva softvér a bezpečnostných expertov, aby poskytol podnikom adekvátne procesy detekcie hrozieb v dnešnom, dátami riadenom svete. Kombináciou správy bezpečnostných informácií (SIM) a správy bezpečnostných udalostí (SEM), umožňuje SIEM profesionálom v oblasti kybernetickej bezpečnosti odhaliť a odstraňovať hrozby v reálnom čase. Jeho prostredníctvom je možné analyzovať upozornenia a udalosti z celej palety dostupných zdrojov, od firewallov, serverov a aplikácií, až po koncové stanice. Vďaka tomu získavame úplnú viditeľnosť do celej infraštruktúry, spolu s efektívnym nástrojom na odhalenie potenciálnych hrozieb. Kľúčová je však možnosť rýchlo a adekvátne na problémy reagovať. So všetkými týmito výhodami má teda SIEM zmysel pre každú organizáciu, ktorá sa snaží chrániť dáta.

Článok pokračuje na platformofinvention.sk
 Klikni alebo oskenuj QR

Peter Bednár
Starší špecialista
 GAMO a.s.

Nová regulácia v oblasti umelej inteligencie: Koho sa najviac dotkne?

Ostatné roky sme svedkami obrovského pokroku v oblasti umelej inteligencie (AI), ktorá so sebou prináša obrovské možnosti na jednej strane, a na druhej strane veľké riziká. Ako sme informovali v predchádzajúcom čísle, po celom svete nastupuje regulácia AI, pričom v Európskej únii bol po dlhšej legislatívnej procedúre nedávno schválený Akt o umelej inteligencii.

Téma hľadania vhodných pravidiel pre AI je pritom oveľa hlbšia, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať, pretože využívanie umelej inteligencie bude v EÚ regulované aj v oblastiach, v ktorých by to len málokto čakal, napríklad pri výťahoch, dopravných značkách, alebo dokonca v niektorých medicínskych aplikáciách. Cieľom tohto článku je zoznámiť čitateľov so základným okruhom subjektov, ktorých sa táto regulácia dotkne.

Článok pokračuje na platformofinvention.sk
 Klikni alebo oskenuj QR

JUDr. Tomáš Kiinka, JUDr. Štefan Pilár, JUDr. Peter Komínek, Mgr. Damián Palašta
SIGNUM legal s. r. o.
 Advokátska kancelária

Zo slovníka kybernetickej bezpečnosti

Aký je rozdiel medzi zraniteľnosťou, hrozbou, rizikom a udalosťou?

Rýchly rozvoj informačných a komunikačných technológií so sebou prinášajú nevyhnutnosť systematicky riešiť ich ochranu. V tejto oblasti existuje množstvo špecifických odborných termínov a my postupne niektoré vysvetlíme.

Zraniteľnosť – slabina v informačnom systéme, bezpečnostných procedúrach systému, v opatreniach alebo ich implementácii.

Hrozba – zámerný pokus o získanie prístupu k systému. Medzi najznámejšie patrí malvér, ransomvér, phishing, sociálne inžinierstvo a hrozby z vnútra organizácie.

Riziko – miera pravdepodobnosti, že sa niečo stane, a rozsah prípadných následkov tejto udalosti.

Udalosť – situácia, ktorá spôsobí alebo môže spôsobiť nežiaduce prerušenie činnosti, stratu, núdzový stav, krízu v nejakej organizácii alebo v systéme.

Článok pokračuje na platformofinvention.sk
 Klikni alebo oskenuj QR

Jana Kohárová
Obchodný konzultant
 GAMO a.s.

Dá sa fungovať bez VMware? Prevedieme vás budúcnosťou správy virtualizovaných serverov

Akvízia VMware spoločnosťou Broadcom spustila začiatkom roka 2024 lavínu otázok a dopytu po informáciách. Aký vplyv má táto udalosť na poskytovanie služieb a ktorou cestou odporúčame sa vydať? S nárastom technologických možností a dynamiky trhu začína čoraz viac firiem premýšľať o prechode z VMware ESXi na technológiu Proxmox. Tento strategický krok je často motivovaný snahou nájsť cenovo efektívnejšie a pružnejšie riešenia pre virtualizáciu.

Ak o novom riešení uvažujete aj vy, je užitočné preskúmať výhody spolupráce, ktoré do procesu implementácie prináša skúsený partner GAMO. Ako túto tému správne uchopiť a maximalizovať benefity pre firmu? Čítajte ďalej, postup, potrebný k úspešnému prechodu na novú technológiu, vám objasníme v kľúčových krokoch.

Článok pokračuje na platformofinvention.sk
 Klikni alebo oskenuj QR

Martin Pisák
Starší špecialista
 GAMO a.s.

ESG správa o udržateľnosti. Ako na to

Nefinančný audit firiem bude už čoskoro vyžadovať pravidelné vykazovanie informácií o udržateľnosti, týkajúcej sa vplyvu firmy na životné prostredie, komunity a ľudí, so zahrnutím riadenia vrátane kybernetickej bezpečnosti. Začiatkom roka 2025 sa ESG reporting stane povinným najskôr pre vybrané organizácie verejného záujmu.

Pojem ESG vznikol v roku 2005 s cieľom zakomponovať princípy Environmental, Social a Governance do kritérií hodnotenia spoločností pri investovaní na kapitálových trhoch. Investor sa tak mohol rozhodnúť, či vloží svoje peniaze do spoločnosti, ktorých činnosť má nepriaznivé dopady na životné prostredie. Keďže ESG hodnotenie poskytuje viacero ratingových agentúr, ako MSCI ESG Research, Sustainalytics alebo ESGI, ktoré majú rôzne metodológie posudzovania, hodnoteniam chýbali jednotné pravidlá.

Rozhodnutie Európskej únie zaviesť v ESG transparentnosť a taktiež podporiť smerovanie Európy k trvalej udržateľnosti prinieslo nové smernice, ktoré zavádzajú regulované pravidlá zodpovedného konania organizácií voči životnému prostrediu a spoločnosti. Do úvahy sa berú aj kritériá súvisiace s riadením podnikov, pričom banky a investori sa o vplyv organizácií na vážne globálne problémy zaujímajú už dlhšiu dobu a čoraz viac. Novodobý ukazovateľ tak dokáže firmu v konkurenčnom prostredí zreteľne odlišiť, preto sú aj ESG investície stále viac zaujímavé.

„Keďže dnes už veľkí odberatelia a banky požadujú časť údajov aj z oblasti udržateľnosti, publikovanie informácií o udržateľnom správaní podniku nie je úplnou novinkou,“ vysvetľuje obchodná riaditeľka GAMO a.s. Zuzana Holý Omelková. „V prvom kroku je na iniciovanie potrebných zmien pre udelenie ESG ratingu nevyhnutné poznať aktuálny stav firmy,“ dodáva.

Koho sa ESG týka?

Európske štandardy pre udržateľnosť ESRS sú účinné od januára 2024 a tvoria základ legislatívy aj pre približne 700 veľkých firiem na Slovensku. Od roku 2025 sa povinnosť publikovať ESG správu bude týkať organizácií verejného záujmu s viac ako 500 zamestnancami. V roku 2026 sa pridajú aj spoločnosti, ktoré splnia aspoň dve z nasledujúcich troch kritérií: aktíva v hodnote nad 20 mil. EUR, čistý obrat nad 40 mil. EUR, alebo viac ako 250 zamestnancov. ESG reporting bude následne od roku 2027 povinným aj pre malé a stredné podniky kótované na regulovaných trhoch EÚ, no a v roku 2029 aj pre subjekty z tretích krajín, ktoré majú v EÚ aspoň jednu dcérsku spoločnosť alebo pobočku a čistý obrat viac ako 150 mil. EUR.

Kde teda začať?

Na získanie ESG skóre musí firma začať zberom a spracovaním obrovského množstva údajov z rôznych oblastí ako sú personalistika, dodávky energií alebo výroba, vrátane informácií o udržateľných postupoch v oblasti kybernetickej bezpečnosti. „Naším cieľom je plne spolupracovať s podnikmi na riešení otázok v oblasti trvalej udržateľnosti,“ hovorí databázový špecialista GAMO a.s. Roman Schmidt s tým, že „generované dáta dokážeme optimálne zjednotiť a vytvoriť tak ucelený softvérový nástroj pre komplexný prehľad spoločnosti v údajoch zhromažďovaných v rámci ESG“.

Príprava správy o udržateľnosti sa na Slovensku riadi zákonom o účtovní-

tve. Časovo najnáročnejšia je úvodná fáza analýzy a zberu dát a konzultácie o relevantnom obsahu. „Do procesov preto čoraz častejšie zapájame moderné prvky umelej inteligencie, ktorá začína byť neodkladnou súčasťou IT života. Získavame vďaka tomu presnejšie predikcie dát z každej oblasti biznisu a takto komplexný softvérový nástroj prináša detailný prehľad nad auditovanými ESG dátami,“ dodáva Roman Schmidt.

Zber dát zahŕňa tri oblasti

Keďže ESG znamená Environment, Social a Governance, pri zhromažďovaní a vyhodnocovaní dát relevantných pre reporting zahŕňa práve tieto tri tematické okruhy. Environment, normy ESRS E1 až E5, súvisia s klimatickými zmenami, znečistením, vodou a jej zdrojmi, biodiverzitou a ekosystémami, ako aj s obehovým hospodárstvom. Social zahŕňa štandardy S1 až S4, ktoré reprezentujú zodpovedný a humánny prístup k zamestnancom, dotknutým komunitám, alebo spotrebiteľom. Rozpracovanie agendy pre oblasť riadenia, teda Governance, je však kľúčové pre úspech firmy. Zahŕňa aj otázky kybernetickej bezpečnosti a riadenia kybernetických hrozieb, ktorých rast má čoraz väčší vplyv na podnikanie, prevádzku, kontinuitu a reputáciu firiem. „Riadenie hrozieb, ktoré môžu súvisieť so zlyhaním detekcie priemyselných, výrobných a bezpečnostných systémov v dôsledku prevzatia kontroly hackermi, resp. po útoku ransomvéru, zabezpečí zdravie a obchodnú budúcnosť každej organizácie. Rovnako tak ochráni aj záujmy zákazníkov, klientov a obchodných partnerov,“ vysvetľuje Zuzana Holý Omelková, odborníčka na kyberbezpečnosť.

Ukážka – hodnotenia dopadov
nájdete na platformofinvention.sk

Ukážka – hodnotenia rizík
nájdete na platformofinvention.sk

Stanovenie cieľov ESG

Definovanie cieľov a kľúčových ukazovateľov výkonnosti spolu s nastavením riadenia udržateľnosti celej spoločnosti je ďalšou etapou procesu ESG. „V každom jednom firemnom prostredí dokážeme nasadiť nielen reportovacie nástroje pre vykazovanie, ale aj analytické nástroje k identifikácii príležitostí pre splnenie ESG cieľov smerom k udržateľnosti a efektívnosti,“ hovorí Roman Schmidt z GAMO. Táto fáza prináša dôkladné strategické plánovanie a zahŕňa spracovanie plánu vykazovania udržateľnosti, ktorý závisí od použitého prístupu, nástrojov, zvoleného časového rámca a veľkosti firmy.

ESG správa

Primárna analýza odvetvia teda zabezpečí spracovanie obsahu a vstupov z rôznych zdrojov, pričom zodpovedné osoby a odborníci identifikujú témy, ktoré sú pre dané odvetvie najdôležitejšie. Firma následne zapojí do procesu zberu dát aj zainteresované strany – zamestnancov, manažment, dodávateľov a zákazníkov, ktorí vyplnia ESG dotazník. Na základe

zistení z dotazníkov prebieha bodové hodnotenie pre určenie závažnosti sledovaných dopadov, ich rozsahu a možnej nápravy. Dopady následne treba kategorizovať podľa určenej metodológie pre analýzu a výsledné skóre v číselnom rozmedzí na dôležitý, významný a kritický.

Podobne treba posúdiť aj význam z pohľadu finančných dosahov alebo rizík podniku, a to samostatne v každej z troch tematických oblastí ESG. Tieto hodnotenia slúžia ako podklad pre spracovanie výsledného zoznamu určeného hranicou významnosti dopadov a rizík. Identifikované oblasti dôležitosti následne slúžia ako základ pre stanovenie cieľov na zlepšenie a monitorovanie činností firmy, ako aj tvorbu stratégie pre ESG.

Možnosti pre slovenské firmy

Aplikácia ESG noriem sa odlišuje od odvetvia k odvetviu. Mnohé slovenské podniky zavádzajú udržateľné opatrenia už dnes, pričom môže ísť o výmenu vozového parku za elektromobily, zredukovanie výrobného odpadu či jeho následná

recyklácia. Častým problémom však je nedostatok kapacít na svojpomocné zabezpečenie celého procesu. „Naše dlhoročné skúsenosti s vývojom rôznych technologických riešení vieme zužitkovať aj pre nastavenia procesu zberu a reportingu dát pre udržateľné, zodpovedné a etické podnikanie,“ hovorí Zuzana Holý Omelková. Firma spojila sily aj s odborníkmi orientujúcimi sa v kľúčových témach udržateľného rozvoja. Spoluprácou s konzultačnou spoločnosťou SUSTO Sustainability Tools chce GAMO pomôcť zákazníkovi budovať odolné podnikanie pre udržateľnú budúcnosť a do každého firemného prostredia nasadiť efektívne softvérové ESG nástroje.

Článok čítajte na platformofinvention.sk

[Klikni alebo oskenuj QR](#)

Zuzana Peciarová
zuzana.peciarova@gamo.sk

Koniec dlhých školení a zbytočných papierov. To je AVPP

Školenia, testy a kopy papierov s povoleniami – to je každodenná realita pracovníkov BOZP vo väčšine našich priemyselných podnikov. V spoločnosti Hydro Extrusion Slovakia a.s. je už ale všetko inak a oveľa jednoduchšie. V spolupráci s GAMO a.s. zaviedli do praxe Aplikáciu na vydávanie pracovných povolení. Šetria tak čas a v konečnom dôsledku aj peniaze.

Myšlienka sa zrodila zhruba pred štyrmi rokmi v hlave Lukáša Kelemeca, HSE Managera spoločnosti Hydro Extrusion Slovakia. Myslel si, že všetko potrvá len pár týždňov, no realita bola iná. „Domnieval som sa, že si povieme nejaké zadanie a o mesiac alebo o dva bude vybavené. No ale nebolo to úplne tak,“ začína rozprávanie o príbehu AVPP. Pre firmu pracuje veľa externých dodávateľov. Každého z nich museli vyškolit, otestovať a vydať mu papierové pracovné povolenie. Pravidlá bezpečnosti práce sú totiž nekompromisné. Trvalo to celé dlho, bolo to náročné na ľudské kapacity, vznikali aj chyby a z nich prameniace zbytočné zdržania. „Najväčšie nedostatky boli vo vydávaní pracovných povolení, ktoré sú dnes v elektronickej podobe, a my sme nemohli a ani nemali čas na to, aby sme všetky kontrolovali. V priebehu roka ich vydávame niekoľko stoviek,“ vysvetľuje Lukáš Kelemeca a dodáva, že vzhľadom na objem mohli robiť iba náhodné kontroly. „Keď sa zistili nejaké nedostatky, tak bolo neskoro, lebo

daná firma už u nás bola, vykonávala nejakú činnosť,“ opisuje motiváciu, aby vo firme na úseku BOZP hľadali iné riešenie.

Ideme do tendra

V Hydro Extrusion Slovakia oslovili s nápadom vyvinúť aplikáciu viaceré spoločnosti. Napokon sa rozhodli pre ponuku od GAMO a.s., aj keď priznávajú, že nebola najlacnejšia. „Ja som hrdý Bystričan,“ hovorí s úsmevom Lukáš Kelemeca a aj preto hľadal firmu v domácom regióne. To však podľa neho nebolo jediné kritérium. „GAMO sme poznali, spolupracovali sme s nimi aj na iných projektoch, a je to vyslovene pro zákaznícka firma. Človek, ak s nimi spolupracuje, nemá pocit, že sme len ďalší klient bez mena. Je tam transparentnosť, vysoká úroveň profesionality z ich strany,“ a to bolo podľa HSE Managera rozhodujúcim faktorom.

GAMO potom na základe zadania vyvinulo aplikáciu AVPP. Tá v spoločnosti

automatizovane zjednoduší pracovný život. Aplikácia funguje autonómne bez priameho zásahu a dozoru zodpovedného pracovníka. Dodávatelia si v nej pozrú video so školením, absolvujú test, získajú výsledky, a po úspešnom absolvovaní môžu začať plne využívať aplikáciu, čo zahŕňa aj podávanie žiadosti o vystavenie nového pracovného povolenia. Výhodou systému je, že celá administratíva, teda školenie a príprava pracovného povolenia prebieha online a všetky „papiere“ už môžu byť pripravené pred návštevou podniku. „Samotná aplikácia je spôsob riadenia dodávateľov v digitálnej podobe. Znamená to, že úkony, ktoré sa dnes vykonávajú v nej, sa v minulosti vykonávali po starom v papierovej podobe,“ objasňuje Lukáš Kelemeca a dodáva: „Vždy hovorím našim dodávateľom aj ľuďom vo firme, že to nie je nič iné než v minulosti. Výhodou však je, že dnes to máme prehľadne v digitálnej podobe.“

Zavádzanie do praxe

Hydro Extrusion Slovakia a GAMO prešli niekoľkými fázami, kým začali novú aplikáciu naplno používať. Prvou bolo testovanie vo vnútri u klienta. „Čiže bola sprístupnená aplikácia iba pre naše oddelenie HSE,“ hovorí jeho šéf Lukáš Kelemeca. Až potom sa stretli s hlavnými dodávateľmi, predstavili im AVPP a spustili softvér do skúšobnej prevádzky. „Najskôr bežala tri mesiace simultánne spolu so starým spôsobom riadenia dodávateľov. Teda papierová forma, klasické školenia, klasické povolenia,“ objasňuje HSE Manager Hydro Extrusion Slovakia nábeh systému. Zároveň už ale niektorí dodávatelia mohli fungovať aj bez toho len cez aplikáciu. „No a potom musel prísť ten Deň D, keď sme povedali, že končíme so starým spôsobom a začíname využívať aplikáciu naplno,“ poznamenáva Lukáš Kelemeca.

Najväčším problémom pri zavedení aplikácie však podľa Hydro Extrusion Slovakia neboli externí dodávatelia. Ťažko si na AVPP zvykali najmä vlastní zamestnanci. „Oriech bol jednoznačne naša údržba,“ otvorene priznáva HSE Manager spoločnosti. „Ako so všetkým novým... To je v povahe, že ľudia najprv niečo oŕflú, a až potom začnú zisťovať, čo pozitívne im zmena prinesie,“ opísal Lukáš Kelemeca prvé dni po spustení automatizovaného systému. Aplikácia totiž neumožní vydať pracovné povolenie, ak nie sú splnené všetky náležitosti, a zamestnanci sa sťažovali, že nebudú robiť nič iné iba čakať na to, aby v nej mohli vypisovať povolenia. „No ale vy ste to mali robiť aj po starom, v papierovej podobe,“ pripomínalo im podľa Lukáša Kelemecu vedenie spoločnosti a s úsmevom dodáva: „Len teraz im budeme viac vidieť na prsty a v tom bol celý kameň úrazu.“ Aj zamestnanci však napokon AVPP prijali za svoju a dnes si už vo firme nevedia predstaviť fungovanie bez nej.

Čo ukázala prax

Hydro Extrusion Slovakia v spolupráci so spoločnosťou GAMO aplikáciu neustále vylepšuje. „Napríklad poslednú funkcionálnu sme nasadzovali pár týždňov dozadu. Je to takzvané predschvaľovanie dodávateľov z pohľadu HSE. Je to požiadavka vychádzajúca z normy ISO 45001 a aj nášho korporátu Hydro,“ spomína HSE Manager Lukáš Kelemeca. „Každý dodávateľ, ktorý u nás vykonáva nejakú činnosť, musí byť nami posúdený, či má oprávnenie na výkon danej činnosti. Napríklad poistenie zodpovednosti za škodu, ak by nejakú spôsobil v našich priestoroch pri výkone práce, alebo či majú jeho zamestnanci oprávnenia. To všetko sa dialo v minulosti v papierovej podobe. Teraz sme to nasadili do aplikácie, kde je to v digitálnej podobe, a to je naozaj obrovská úspora času. Je to prehľadné, je to na jednom mieste, nemusím nikoho žiadať, pretože systém to automaticky požaduje od každého nového dodávateľa.“

Ďalšou novou možnosťou, ktorú si v Hydro Extrusion Slovakia chvália, je možnosť vkladať dokumenty priamo do aplikácie. „Ak mi prichádza nejaký dodávateľ vykonávať záručné práce, výškové práce, a ja potrebujem od neho vidieť či má platnú certifikáciu, tak ho len požiadam, aby mi ju tam vložil a máme to potom k nahliadnutiu kedykoľvek,“ vysvetľuje Lukáš Kelemeca a rozptýľuje aj obavy pred únikom informácií: „Samozrejme prístup k týmto dokumentom majú len oprávnené osoby, aby nemohlo dôjsť k akémukoľvek zneužitiu.“

Vývoj AVPP pokračuje

Používanie aplikácie si v Hydro Extrusion Slovakia rozdelili do piatich fáz – riadenie dodávateľov spolu s ich predschvaľovaním, školenia, vydávanie pracovných povolení, ich následná kontrola, a poslednou fázou je hodnotenie dodávateľov. Na ňom ešte v spolupráci s vývojármi zo spoločnosti GAMO

O spoločnosti HYDRO EXTRUSION SLOVAKIA

tradičný výrobca hliníkových profilov

komplexný servis od lisovania cez povrchovú úpravu až po širokú škálu operácií opracovania

certifikácia kvality: ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, Tissax, IATF 16949 Qualanod Industrial

405 zamestnancov

viac ako 750 aktívnych zákazníkov

chcú podľa Lukáša Kelemecu pracovať: „Na základe nejakých skúsenosti s dodávateľom by sme mu v aplikácii mali prideliť v priebehu roka známku. A tí najhorší by už v budúcnosti nemali byť súčasťou nášho profesijného života.“

Na stole je aj ambiciózný plán prepojiť AVPP s umelou inteligenciou. Hydro totiž vyvinula vlastnú AI a tá podľa Lukáša Kelemecu dokáže dokonca pomáhať dodávateľom. „Ak žiada nejaké nové pracovné povolenie, musí nám popísať, čo ide vykonávať. Umelá inteligencia mu vie zdôrazniť hlavné riziká, ktoré vyplývajú z jeho činnosti, to všetko sa bude diať automaticky na základe uvedeného popisu práce v povolení,“ vysvetľuje HSE Manager spoločnosti a dodáva, že to ešte nie je všetko: „Zároveň bude môcť dodávateľ požiadať cez aplikáciu umelú inteligenciu aj o pomoc ako nastaviť opatrenia na zníženie rizík pri jeho činnosti. Bude to nástroj ako dodávateľ viac vŕhať do ich posudzovania, a tým znížiť riziko vzniku nežiaducich udalostí.“

AVPP od spoločnosti GAMO je teda budúcnosťou pre úseky BOZP aj v ďalších firmách. „Mali sme niekoľko stoviek školení ročne a používanie aplikácie nám neskutočne šetrí čas. Čas je najväčší benefit, ťažko to je vôbec vyčíslit.“ Odklon od papierov a používanie informačných systémov sú budúcnosťou podnikania, v Hydro Extrusion Slovakia ňou žijú už dnes.

Článok čítajte na platformofinvention.sk

klikni alebo oskenuj QR

Branislav Lupták
branislav.luptak@gamo.sk

Čo o smernici NIS 2 vieme, a čo ešte nie

Firmy čakajú prísnejšie pravidlá kybernetickej bezpečnosti. Na Slovensku začne onedlho platiť smernica Európskeho parlamentu Network and Information Security – NIS 2*, zaväzujúca k väčšej kontrole a obozretnosti.

Nová smernica je aktuálne témou mnohých odborných konferencií, webinárov, reklám na webe či sociálnych sieťach. Firmy sa ňou budú musieť riadiť od januára 2025. Znamená to zosúladiť s jej znením svoje bezpečnostné opatrenia, dokumentáciu, procesy a technológie. Aké konkrétne požiadavky je potrebné splniť? Návrh zákona, ktorým sa smernica NIS 2 prenesie do našej legislatívy, sa od 31.5.2024 nachádza v medzirezortnom pripomienkovacom konaní. Pre koho budú nové pravidlá záväzné a čo je ich cieľom? Kedy by sa firmy mali začať vôbec pripravovať a dokedy je potrebné všetko stihnúť? Pokúsime sa priniesť zopár odpovedí.

V tejto chvíli je isté, že slovenská úprava nemôže byť mäkkšia než pravidlá, ktoré stanovuje samotný text smernice. U nás to však zrejme nebude revolúcia ako v tých krajinách, kde prvotnú smernicu NIS zapracovali iba pragmaticky a minimalisticky, ako napríklad v Slovinsku. Odborné odhady hovoria, že na Slovensku bude spadať pod povinnosti novej

smernice NIS 2 približne 4600 subjektov, pod pôvodnú ich patrí doteraz 1600. Počty sa zmenia najmä pre rast množstva odvetví, ktoré budú musieť prijať opatrenia určené novým zákonom a nadväzujúcou vyhláškou. Sú medzi nimi firmy z oblasti odpadového hospodárstva, chemickej výroby, potravinárstva, poštové a kuriérske služby, elektrotechnická výroba a automobilky. Podobne sa povinnosti rozšíria aj pre IT sektor. Novou úpravou sa budú riadiť všetci telekomunikační operátori, poskytovatelia riadených IT služieb, a firmy, venujúce sa digitálnej infraštruktúre. Medzi nich patria poskytovatelia cloudov, dátových centier, online trhov, internetových vyhľadávačov a platforiem služieb sociálnej siete.

S istotou možno konštatovať, že všetky spoločnosti spadajúce pod NIS 2 budú povinné chrániť bezpečnosť IT systémov kombináciou viacerých typov opatrení, a to nielen na technologickej úrovni, ale aj na úrovni personálnej, fyzickej a organizačnej. Vo výhode budú tí, ktorí už absolvovali certifikáciu podľa ISO 27001

- Informačná bezpečnosť, kybernetická bezpečnosť, a ochrana súkromia Systémy manažerstva informačnej bezpečnosti. Požiadavky vyplývajúce z NIS 2 budú v mnohom podobné.

Prvým krokom vo firme pri zosúladení s NIS 2 by mala byť „vnútorná inventúra“ informačných systémov. Mnohé spoločnosti si ich budujú a pridávajú aplikácie postupne a nie všetko je vždy pod kontrolou IT. Zamestnanci sa často rozhodnú využívať populárne cloud a online riešenia bez konzultácie, alebo dokonca bez vedomia IT oddelenia. Katalóg informačných aktív, ktorý inventúrou vznikne, je preto nevyhnutným prvým krokom pre zistenie, čo vlastne potrebuje firma chrániť. Okrem softvérových riešení a cloudových služieb medzi informačné aktíva patria aj osobné údaje, dáta obsahujúce firemné know-how, obchodné tajomstvo a v neposlednom rade sú to tiež priestory – serverovňa a miesta, kde sú uložené sieťové prvky mimo nej.

Ak už firma vie, čo potrebuje chrániť, mala by si určiť aj priority a silu opatrení, ktoré chce na zabezpečenie svojich informačných aktív využívať. Existujúci zákon o kybernetickej bezpečnosti hovoril o tom, že každá informácia, informačný systém a sieť majú byť klasifikované a kategorizované. Až na základe zaradenia týchto informačných aktív podľa ich bezpečnostných atribútov bolo možné rozhodnúť, aké opatrenia sú povinné a aké odporúčané. NIS 2 a návrh zákona vyžaduje realizovať bezpečnostné opatrenia na základe vykonanej analýzy rizík a v súlade s bezpečnostnými štandardmi v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Bez ohľadu na to by sila prijatých opatrení mala byť adekvátna dôležitosti práve rizikám aj aktívam. Aj tu platí, že náklad na zníženie rizika nemôže byť vyšší než je potenciálny dopad tohto rizika.

Dôsledná analýza rizík a ich riadenie vo vzťahu k informačným aktívam už bola súčasťou existujúceho zákona o kybernetickej bezpečnosti. No podľa smernice NIS 2 sa stáva kľúčovou činnosťou pre rozhodnutie o tom, aké opatrenia vykonať a aké riziká ošetriť. Rozhodnutie, čo je ešte akceptovateľné riziko, však ostáva v rukách manažmentu každej spoločnosti. Pre tie, ktoré sa doteraz riadeniu rizík nevenovali, si to bude vyžadovať nastavenie vnútornej spolupráce medzi manažmentom, vlastníkmi rizík, a manažérom kybernetickej bezpečnosti. Povinnosťou manažmentu je určiť tzv. „rizikový apetít“ – teda úroveň, ktorú pre konkrétne riziko, proces, alebo projekt ešte dokáže firma akceptovať. Všetky riziká, ktoré sú vyššie, predstavujú kritické ohrozenie. Práve tými

by sa mal manažment zaoberať a vyhradiť aj zdroje potrebné na ich ošetrovanie.

V konečnom dôsledku je to totiž manažment firmy, ktorý bude podľa novej smernice NIS 2 zodpovedný za to, ako firma dokáže nielen riziká, ale aj kybernetické hrozby a prípadné incidenty bezpečnosti je síce povinné už dnes, no štatutárna zodpovednosť týmto menovaním na neho neprechádza. Môže byť zodpovedný za prijatú dokumentáciu, vykonanie preventívnych alebo operatívnych opatrení. Manažér IT zasa zodpovedá za prevádzku systémov bez výpadkov, vrátane vykonávania činností vyžadovaných z pohľadu kybernetickej bezpečnosti. Ak sa však objaví hrozba, ktorá bude nad rámec „rizikového apetítu“, bude si na ňu manažér kybernetickej bezpečnosti alebo manažér IT žiadať zdroje od vedenia firmy. A bude to práve úloha manažmentu, ktorý musí viesť v danom čase rozhodovať o pridelení alebo nepridelení zdrojov na ošetrovanie rizika.

Manažment sa tu bude spoliehať na to, že zdroje si manažér kybernetickej bezpečnosti žiada oprávnené a vznikli na základe poctivej a odborne vykonanej analýzy rizík. Nemalo by sa stať, že sa firma rozhodne na základe nespohľadných informácií. Práve tých je ale v súčasnosti, kedy sa množstvo subjektov a článkov venuje NIS 2, neúrekom. A kým nebol dostupný návrh novely zákona o kybernetickej bezpečnosti, hovorí sa dalo iba o sektoroch alebo okruhu firiem spadajúcich pod povinnosti zákona vyplývajúceho z novej smernice. Ak firme niekto ponúka, že jej

v súčasnosti (jún 2024) dokáže zanalyzovať pripravenosť na NIS 2, alebo ju na smernicu rovno pripraviť, tiež nehovorí pravdu. Na internete nie je problém nájsť ponuku bezplatného auditu kybernetickej bezpečnosti, ktorý trvá 5 minút, a na sociálnych sieťach sú dostupné dokonca ponuky, ktoré formou dotazníka na 11 otázok sľubujú, že ukážu pripravenosť firmy na smernicu NIS 2. Stačí vraj zadať IČO a výsledok je okamžite k dispozícii. Spolahlí by ste sa na takúto „analýzu“ s ponukou vraj na mieru? Alebo sa radšej spoľahnete na manažéra kybernetickej bezpečnosti, ktorý firmu pozná, vie aké informačné aktíva používa, aká je ich dôležitosť, a akým rizikám sú vystavené? Rozdiel v prístupe je zjavný na prvý pohľad.

NIS 2 teda nie je revolúcia. Zodpovedné firmy vnímajú kybernetickú bezpečnosť ako dôležitú už teraz a postupne zdokonaľujú ochranu pred hrozbami aj bez nutnosti existencie zákona. Intuitívne vykonávané kroky smerom k vyššej bezpečnosti sú totiž lepšie, než čakanie na zákon, o ktorého detailoch zatiaľ veľa nevieme, či spoliehanie sa na zjednodušenia a „analýzy“ poskytované zdarma.

*Network and Information Security – NIS 2, smernica EP a Rady zo dňa 14. decembra 2022 o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne kybernetickej bezpečnosti v EÚ.

Článok čítajte na platformofinvention.sk
klikni alebo oskenuj QR

Martin Ondrušek
martin.ondrussek@gamo.sk

Aesculap pomáha bezpečne predpisovať lieky

Digitalizácia prináša revolučné zmeny aj v zdravotníctve. Prispieva k tomu dynamická práca s údajmi v oblasti expertných systémov. Pokročilé prepojenie dátových zdrojov zvyšuje vo výsledku kvalitu lekárskej starostlivosti, automatizuje procesy, minimalizuje riziko individuálneho pochybenia a dostupným spôsobom umožňuje zapojiť aj pacienta. Expertný liekový systém Aesculap od GAMO pomáha pri bezpečnej farmakoterapii: kontrole liekových interakcií či kontraindikácií.

Systém Aesculap predstavuje komplexný liekový systém, prevádzkovaný v cloudovom prostredí GAMO Cloud v modeli Software as a Service (SaaS). Zbiera, analyzuje a porovnáva dôležité informácie o liekoch a ich vzájomných interakciách v nadväznosti na diagnózu pacienta. Aesculap analyzuje všetky informácie tak, aby lekára upozornil na prípadné omyly pri vystavovaní receptu, neúčelnú farmakoterapiu, alebo nežiaduce účinky hroziace pri súčasnom užívaní viacerých konkrétnych liekov.

V zložitých prípadoch môže takto lekár, okrem svojich znalostí, využiť špecializovaný softvér, ktorý dokáže identifikovať možné hrozby z pohľadu vzájomných liekových interakcií a kontraindikácií, ktoré by v niektorých prípadoch mohli ohroziť aj život pacienta. Aesculap teda poskytne lekárovi „službu a vedomosti farmaceuta“ a rovno varuje pred možnými komplikáciami.

Odkiaľ pochádzajú Aesculap dáta
Expertný liekový systém kombinuje dáta

z viacerých zdrojov. Základom je databáza údajov Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv, ale na jeho tvorbe a pravidelnej aktualizácii sa podieľajú aj viacerí odborníci z radov farmaceutických pracovníkov. Systém poskytuje všetky registračné a kategorizačné údaje o liekoch a je založený na integrovanom vyhľadávaní a analýze vzťahov medzi jednotlivými predpísanými liekmi, ale aj medzi ochorením (diagnózou) a predpísaným, resp. odporúčaným medikamentom. Zdrojové dáta sú spracované tak, aby sa dali vyhľadávať, porovnávať a triediť liečivá z rôznych pohľadov.

„Práve možnosť vyhodnocovať liekové kontraindikácie považujeme za unikátnu funkčnosť tohto systému a našou snahou a cieľom je, aby táto výnimočnosť bola k dispozícii čo najväčšiemu počtu lekárov,“ hovorí Branislav Lupták z GAMO, a.s., pričom zdôrazňuje, že systematické používanie Aesculapu môže podporiť a skvalitniť rozhodovanie lekárov. „Pri predpisovaní liekov je potrebné minimalizovať riziká nesprávnej farmakoterapie, ktorá môže vážne poškodiť zdravotný stav

pacienta, následne poškodiť dobré meno zdravotníckeho zariadenia, a výraznou mierou sa prejavuje aj na nákladoch pacientov a poisťovní,“ dodáva.

Kde sa liekový systém používa

Efektívita v rozhodovaní lekárov pomáha znížiť náklady na lieky a zvýšiť kvalitu poskytnutej zdravotnej starostlivosti. Vďaka odborným softvérovým riešeniam, akým je aj Aesculap, sa dá dosiahnuť zníženie počtu súčasne užívaných liekov, resp. obmedziť počet liekov niekedy doslova až neúčelne predpísaných.

Expertný liekový systém Aesculap je dnes súčasťou nemocničných, ambulantných alebo lekárenských informačných systémov. Lekári ho v našich ambulanciách používajú najmä preto, aby im pomohol správne vybrať a predpísať lieky pacientom. Navyše, aktualizácia registrovaných liekov v aplikácii, a to vrátane homeopatií, zdravotníckeho materiálu či zdravotníckych pomôcok, prebieha nezávisle na používanom nemocničnom informačnom alebo ambulantom systéme.

Riešenia v nasadzovaní aplikácie

„Aesculap ešte stále ponúkame ako natívnu samostatnú desktopovú aplikáciu, ktorá je nezávislá na informačnom systéme lekára v ambulancii alebo nemocnici,“ hovorí Branislav Lupták. „Postupne by sme však radi toto riešenie inovovali a využili naše existujúce API integračné rozhranie, v ktorom by sa Aesculap správal ako integrovaný modul a súčasť informačného systému,“ dodáva.

Modul umožní lekárovi okamžitú kontrolu relevantných vzťahov pri konkrétnej medikácii pacienta, pričom výsledkom je informácia, ktorá podporí správne rozhodnutie, prípadne potrebnú modifikáciu liekovej terapie.

Aplikácia sprístupňuje vybrané funkcionality expertného liekového systému priamo v natívnom prostredí ambulantného či nemocničného informačného systému, a to bez toho, aby bolo potrebné opustiť jeho rozhranie. Lekár sa tak jednoducho a rýchlo dostane k potrebným informáciám, vrátane príbalových letákov a špecifikácií predpísovaných liekov priamo zo svojej aplikácie. Práve takto by v budúcnosti predovšetkým mala byť využívaná znalostná báza Aesculap.

„Naším cieľom je osloviť ďalších výrobcov a dodávateľov ambulantných, lekárenských a nemocničných informačných systémov a umožniť im zapracovať napojenie na aplikačné rozhranie nášho expertného liekového systému,“ potvrdzuje Lupták, pričom práve týmto spôsobom by bolo možné dostať dáta zo znalostnej štruktúrovanej databázy pre podporu bezpečnej farmakoterapie priamo k lekárom na Slovensku, ale aj v zahraničí.

GAMO poskytuje systém v súčasnosti v modeli SaaS s pracovným názvom Aesculap Data as a Service s výhodami cloudového prostredia. Práve to zabezpečuje flexibilitu, vysokú úroveň bezpečnosti, a zároveň poskytuje takmer neobmedzené možnosti škálovania služby. Odborníci spravujú a aktualizujú údajovú základňu aj logiku systému, a služba je tak nepretržite monitorovaná a vysoko dostupná.

V minulosti ako Aesculap lekárnica

Riešenie bolo niekoľko rokov bezplatne dostupné širokej verejnosti ako mobilná aplikácia Aesculap lekárnica, ktorá umožňovala bežnému používateľovi mimoriadne rýchly prístup k veľkému množstvu informácií, ktoré sú dôležité pri správnom

Aesculap v skratke:

Viac ako 10 rokov skúseností s vývojom a prevádzkou expertného liekového systému

Viac ako 100 inštalácií

API integrácia do NIS alebo ambulantných SW = integrovaný modul

Nástroj pre podporu bezpečnej farmakoterapie

Zabezpečuje kontrolu liekových interakcií a KONTRAINDIKÁCIÍ

Vyhodnocuje vzťahy medzi liekmi

Vyhodnocuje vzťah liekov a diagnóz a údajov o pacientovi

výbere či užívaní liekov. „Predstavovala akúsi osobnú interaktívnu pomôcku, kde ste si dokázali vytvoriť vlastný elektronický zoznam liekov a diagnóz,“ vysvetľuje Branislav Lupták. Nebola náhradou zdravotného záznamu, dokázala však pacienta aspoň upozorniť na prípadné riziká spojené s užívaním jeho liekov.

Aplikácia obsahovala registre a funkcionality, ktoré pomohli sprehľadniť životnú situáciu v prípade choroby a liečby, či dokonca dokázali pripomenúť užitie lieku. Vďaka rozsiahlej podpore poskytla aj informácie o cenách liekov, prípadných náhradách, nežiaducich účinkoch a pod. Dalo sa v nej veľmi podrobne vyhľadávať podľa rôznych parametrov, skontrolovať liekové interakcie alebo kontraindikácie. Samozrejme, každý pacient mal povinnosť o lieku a podmienkach jeho užívania sa informovať u svojho lekára či lekárnika. Vďaka Aesculap lekárnici však mohli mať pacienti dôležité informácie neustále so sebou.

Zabezpečenie dát pacientov

Spoločnosť GAMO sa pri poskytovaní riešení a služieb riadi legislatívnymi požiadavkami kybernetickej a informačnej bezpečnosti. Dohliada, aby všetky nasadzované technológie, aplikácie či systémy zodpovedali vysokým nárokom

na IT bezpečnosť, spoľahlivú ochranu a zabezpečenie dát, ktoré sú v súčasnej dobe nevyhnutnosťou.

„Týmto princípmi sa riadime aj pri prevádzke ktoréhokoľvek z našich SW riešení, vrátane Aesculap,“ zdôrazňuje Branislav Lupták. Aesculap neukladá žiadne osobné a citlivé dáta pacientov, ktoré by umožnili identifikovať konkrétne osoby. Aplikácia pri spracovaní využíva len nevyhnutné údaje, ktoré sú potrebné pre správne fungovanie a vyhodnotenie informácií či upozornenie o liekových vzťahoch. Pre vzdialený prenos údajov sa používa zabezpečené šifrované spojenie a dáta sú v bezpečí.

Koncepčné riešenia a reformy zamerané na dlhodobú udržateľnosť predstavujú ideálny prístup nielen pre zdravotníctvo. Na stole je moderné expertné riešenie, ktoré je ľahko integrovateľné do existujúcich aj nových systémov a prináša významné benefity pre zlepšenie kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Článok čítajte na platformofinvention.sk
Klikni alebo oskenuj QR

Branislav Lupták
branislav.luptak@gamo.sk

Microsoft Copilot: Umelá inteligencia ako osobný asistent

Aj keď éra umelej inteligencie vyvoláva pomerne polarizované názory, je zjavné, že technologický pokrok sa nedá zastaviť ani ignorovať. Potvrzuje to aj nový nástroj AI od Microsoftu. Digitálny pomocník šetrí čas a urýchľuje bežné pracovné procesy používateľov, súvisiace s aplikáciami Microsoft 365.

Generatívna technológia AI Copilot je integrovaná aj do ekosystému Microsoft 365 a spoločnosť Microsoft tím začala písať inovatívnu kapitolu efektívnejšej produktivity práce. To, že dnes už Microsoft patrí k najvýznamnejším hráčom na poli umelej inteligencie potvrdili aj jeho poprední predstavitelia počas podujatia Microsoft Envision v Prahe v marci 2024.

Zaslúžili sa o to kombináciou vlastného virtuálneho asistenta Microsoft Copilot, ale aj prepojením so spoločnosťou OpenAI, ktorá vytvorila ChatGPT, prvého populárneho AI asistenta, a známy veľký jazykový model GPT-4.

Globálny riaditeľ Microsoftu pre AI, Nate Harris, tvrdí, že organizácie by mali vnímať umelú inteligenciu z hľadiska troch pilierov. Prvým je snaha odomknúť produktivitu zamestnancov, druhým je vytvorenie vlastného AI v rámci organizácie, ktoré bude užitočné pre firmu, zamestnancov, zákazníkov, aj bežných ľudí, a tretím pilierom by mala byť ochrana dát.

Čo to vlastne Copilot je?

Jednoducho povedané je Microsoft Copilot AI asistent, ktorý pomáha pri každodenných úlohách a zvyšuje produktivitu. Môžete s ním komunikovať pomocou textu, hlasu alebo dokonca obrázkov. Technologicky je Copilot kombináciou veľkého jazykového modelu LLM (Large Language Models) s údajmi v Microsoft Graph, t.j. v kalendároch, e-mailoch, chatoch či dokumentoch a s dátami z aplikácií Microsoft 365.

Vznikol tak jeden z najvýkonnejších nástrojov na maximalizáciu produktivity práce, čo potvrdzujú aj prvé prieskumy a skúsenosti používateľov, keď v rebríčkoch benefitov vedú hlavne tieto argumenty:

- Šetrí čas pri hľadaní informácií a tvorbe dokumentov (81% respondentov);
- Uľahčuje komunikáciu (79% respondentov);
- Umožňuje rýchlejšie vybavenie a spracovanie e-mailov (94% respondentov).

Dokonalý osobný asistent zjednodušuje používateľom každodenné plnenie úloh. Ako? Napríklad formuláciou odpovedí na e-maily, prípravou prezentácií a materiálov na porady a stretnutia, či generovaním obrázkov podľa zadania. Dokáže zhrnúť informácie z dlhých webových článkov, dokumentov - vrátane PDF, alebo urobiť zápis z online porady. Stačí ho len požiadať! Copilot zaznamená priebeh porady so všetkým, čo sa udeje, pričom úroveň detailu prepisu sa dá navoliť. Ten najpodrobnejší zápis zachytáva dokonca prípadné emócie či atmosféru stretnutia.

Rovnako dokáže tento AI nástroj spracovať informácie „roztrúsené“ v rôznych súboroch a priečinkoch používateľa, vytvorí štatistické prehľady a upraví ich do zrozumiteľnej formy. Čím je požiadavka konkrétnejšia, tým viac bude výstup zodpovedať očakávaniam.

Nie je Copilot ako Copilot

Spektrum využitia Copilota je ešte oveľa širšie! Obchodníci ocenia virtuálneho

asistenta pri identifikovaní obchodných príležitostí či pri zostavovaní ponúk a návrhov, pričom výskum ukázal nárast vo výsledkoch upsellu alebo cross-sellu o 2,5 – 3,1 percent.

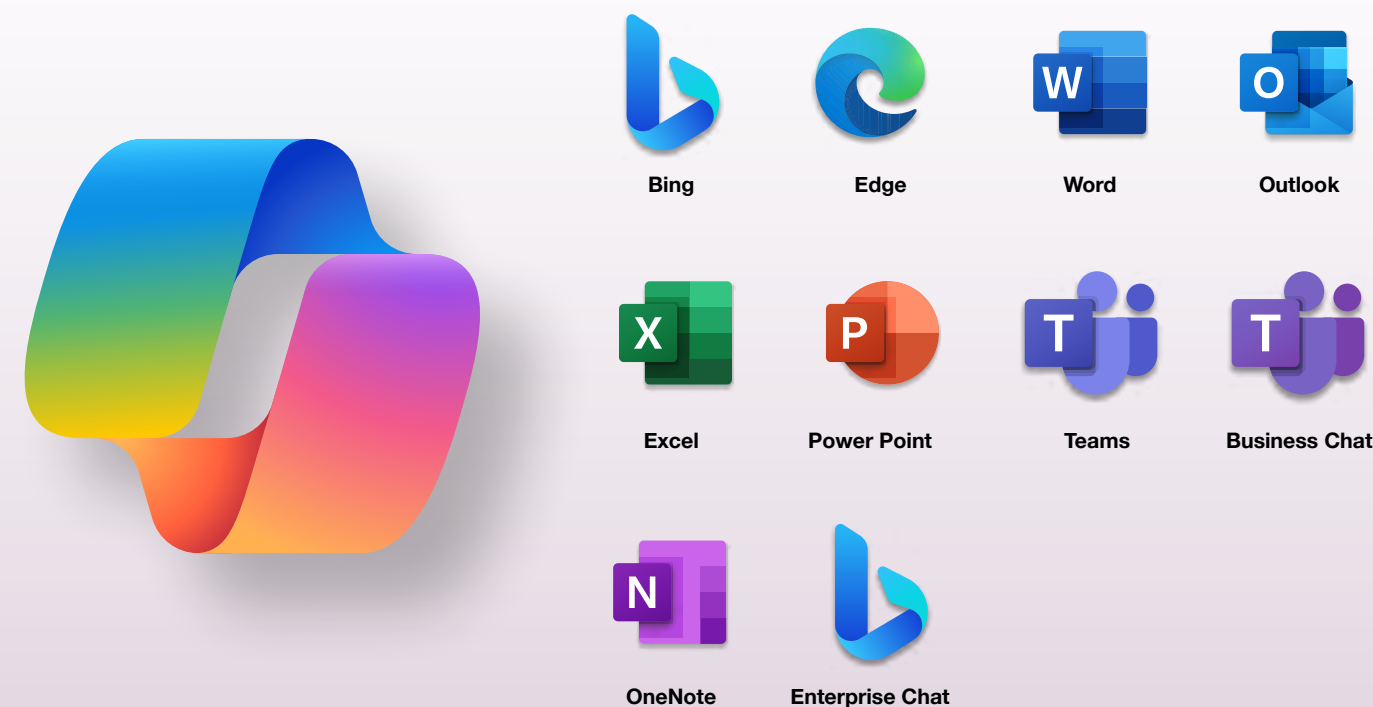
Pomoc so spracovaním a vyhodnotením veľkého množstva notifikácií a upozornení určite privítajú aj pracovníci zodpovední za bezpečnosť, resp. SOC (Security Operation Center) operátori. Nástroj celkovo prináša pracovníkom väčší pocit spokojnosti s prácou, pretože znižuje podiel nudných či stresujúcich úloh, preberá pozíciu riešiteľa, kým sa ľudia môžu zamerať na dôležitejšie činnosti. Zrýchľuje tiež vykonateľnosť vybraných úloh, čím znižuje počet prípadných nadčasov.

Už dnes má každý používateľ prehliadača Edge k dispozícii bezplatný Copilot pre web zakomponovaný do Bing.

Možno poznáte základné princípy, ale želanú efektivitu z používania aplikácií a práce v Microsoft 365 dosiahneme vtedy, ak si používatelia vzdelávaním a tréningom osvoja zaujímavé „fičurky“ a užitočné triky v tomto prostredí. Neváhajte nás osloviť – a my nájdeme spôsob ako vás vo firme kontinuálne rozvíjať v Microsoft 365.

Do rodiny licencovaných Microsoft Copilotov dnes patria:

Copilot for M365, integrovaný do podnikových aplikácií ako sú Word, Excel, PowerPoint, Outlook, Teams, s ktorými pracuje väčšina bežných používateľov. Dá sa využívať pri všetkých bežných

Am I your daily AI companion?

pracovných činnostiach ako sú zadávanie údajov, formátovanie súborov, vytváranie prvotných návrhov ponúk alebo iných dokumentov tak, aby boli obsahovo aj graficky podľa potrieb.

Copilot for Sales, prepojený na Dynamics, pomôže obchodným konzultantom pripraviť sa na stretnutie so zákazníkom, jednoduchšie identifikovať príležitosti, zosumarizovať vykonané aktivity a ich efektívnosť.

Microsoft Copilot for Service predstavuje nástroj na podporu a modernizáciu kontaktných centier a riadenie vzťahov so zákazníkmi či zlepšenie zákazníckej skúsenosti.

Copilot Studio umožňuje vytváranie a správu vlastných Copilotov, resp. Chatbootov (GPT), tvorbu AI konverzačných rozhraní, založených na veľkých jazykových modeloch a zdrojoch znalostí.

Copilot for Security s prepojením napr. na Sentinel, ale aj iné služby, pomáha vyhodnotiť incident a zistiť ako prebiehal. Generatívne bezpečnostné riešenie poháňané umelou inteligenciou zhrnie rozsiahle dátové signály do kľúčových poznatkov, aby boli odhalené kybernetické hrozby skôr ako spôsobia škodu.

Ako si Copilot obstaráte?

Podmienkou pre používanie niektorej z vyššie uvedených licencií Microsoft Copilota je získanie predplatného v rámci:

- Microsoft 365 Business Standard/Premium
- Microsoft 365 E3/5
- Office 365 E3/5

V najbližšej dobe bude Copilot dostupný už aj používateľom s predplatným:

- Microsoft 365 F1 a F3
- Office 365 E1
- Microsoft 365 Business Basic

Zoznam podporovaných jazykov sa priebežne rozširuje a dnes k viac ako dvadsiatke jazykov: angličtina (US, GB, AU, CA, IN), nemčina, čínština (zjednodušená), francúzština (FR, CA), nemčina, taliančina, japončina, portugálčina, španielčina, arabčina, dánčina, holandčina, fínčina, ale aj hebrejčina, maďarčina, kórejčina, nórčina, poľština, ruština, švédčina, thajčina, turečtina a ukrajinjčina, a aktuálne pribudla už aj čeština.

Potenciál pomocníka vo firemnom prostredí

Spoločným menovateľom používania virtuálnych asistentov je snaha podporiť používateľov a poslúžiť ako navigácia na konkrétnej platforme. Okamžitým prístupom ku všetkým relevantným informáciám Copilot vo firme jednoznačne:

- Urýchľuje prácu;
- Slúži na podporu používateľov;
- Pomáha prijímať rozhodnutia a správne opatrenia;
- Zvyšuje produktivitu práce;
- Podporuje dosahovanie cieľov;
- Zjednodušuje štandardné postupy práce;
- Prácu generuje ako plynulejšiu a efektívnejšiu.

Ak zvažujete začať používať nástroj Copilot for Microsoft 365 vo firemnom prostredí, potrebný je dobrý prehľad o dokumentoch v systéme, ich obsahu

či prístupe osôb. Príliš veľa neaktuálnych informácií by vo výstupoch Copilota mohlo prinášať mátaže až irelevantné výsledky. Základom je preto vykonať kategorizáciu dát – t. j. rozdeliť a označiť dáta, ku ktorým Copilot nebude mať prístup, aby z nich čerpal informácie pre odpovede a návrhy riešení. Cieľom je mať pod kontrolou údaje s citlivým alebo dôverným (chráneným) obsahom, ktorý je určený vymedzenému okruhu používateľov (napr. informácie z vedenia). Pripravenosť na nasadenie nástroja zahŕňa tiež edukovanie zamestnancov a tréning zručností na komunikáciu s Copilotom.

Copilot využíva silu AI na zlepšenie produktivity absolútne inovatívnymi spôsobmi. Pomáha uvoľniť kreativitu, navrhnuť obsah, získať odpovede na zadané otázky (prompty) alebo dobehnúť to, čo ste zameškali. A to všetko v súlade a s dodržiavaním bezpečnostných aj etických princípov. AI môže byť pri vytváraní obsahu spolačlivá, pokiaľ je správne použitá a podporovaná ľudským dohľadom alebo overením.

Výzva pre nás všetkých na najbližšie obdobie teda znie: Naučiť sa komunikovať a využívať potenciál Microsoft Copilot naplno. Aby sme s pomocníkom boli lepší v tom, v čom sme dobrí, a zvládli ľahšie to, čo sa ešte chceme naučiť.

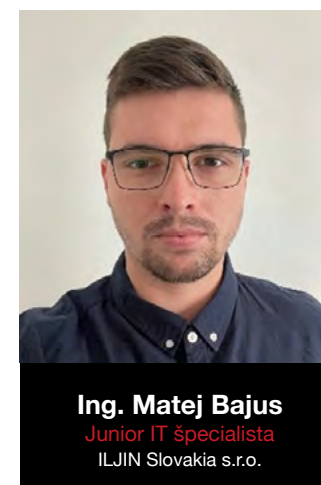

Článok čítajte na platformofinvention.sk
Klikni alebo oskenuj QR

Marcela Gottwaldová
marcela.gottwaldova@gamo.sk

Našla si generatívna umelá inteligencia miesto aj vo vašej firme? Ako ju využívate alebo plánujete integrovať?

Ing. Matej Bajus
Junior IT Specialista
ILJIN Slovakia s.r.o.

Jozef Donoval
vedúci IT
ELBA a.s.

Umelá inteligencia aktuálne láme rekordy a čoraz viac priťahuje k sebe nových užívateľov, ale aj firmy, ktoré ju dokážu využívať na uľahčenie niektorých procesov vo firme. Sila generatívnej umelej inteligencie už siaha ďalej ako sme si predstavovali. Dokáže analyzovať milióny riadkov a údajov. Niektoré procesy vo firme sú čoraz náročnejšie pre užívateľov a generatívna umelá inteligencia dokáže tieto procesy zjednodušiť natolko, že sa v budúcnosti jej implementácii do procesov firmy určite nevyhneme. Generatívna umelá inteligencia je vhodná pre oddelenia ako produkcia alebo produkčné inžinierstvo, kde dokáže analyzovať stav materiálu na linkách a predchádzať tak chybám pri plánovaní výroby. Táto časť AI by bola určite prínosom aj pre IT sektor, kde sa dbá na kybernetickú bezpečnosť. No nájde sa využitie aj pre personálne oddelenie, ktoré spravuje dochádzkový modul v našej firme. Takisto aj oddelenie kvality alebo developeri by dokázali využívať generatívnu umelú inteligenciu pri zobrazovaní nových protokolov a prezentácií nových projektov. Verím, že čoskoro nájde svoje uplatnenie nielen pre bežných užívateľov, ale aj pre moderné spoločnosti.

Hoci v súčasnej dobe generatívnu umelú inteligenciu v našej spoločnosti nevyužívame, je veľký predpoklad, že tak v blízkej budúcnosti urobíme. Vyplyva to jednak zo všeobecných trendov všade okolo nás, ale tiež z toho, že viacerí naši dodávatelia objavili nové možnosti jej využitia. A to nás, samozrejme, vedie k plánovaniu integrácie AI do viacerých oblastí nášho biznisu – či už ide o ERP systém Infor LN, integrácie IS, alebo služby a aplikácie spoločnosti Microsoft ako M365, Power BI a iné. Vieme, že sa ani v našej spoločnosti tejto téme nevyhneme, snažíme sa preto zodpovedne pripraviť, aby sme dokázali držať krok s konkurenciou a s rýchlo sa meniacou dobou.

Článok čítajte na platformofinvention.sk
Klikni alebo oskenuj QR

Iveta Hlaváčová
iveta.hlavacova@gamo.sk

Slovenskí špecialisti tvoria inovatívne kybernetické trhovisko

Idea pre projekt CYBERplace sa zrodila v spoločnosti GAMO už začiatkom minulého roka a na jeho konci sa stala realitou. Platforma obsahuje informácie o riešeníach pre zaistenie kybernetickej bezpečnosti.

Cieľom projektu CYBERplace je počas dvoch rokov vytvoriť virtuálne trhovisko zamerané na rozvoj služieb a povedomia v tejto oblasti. Pôjde o online platformu, ktorá prepojí know-how odborníkov s aplikáciou v praxi, napríklad v podobe riešení Security as a Service. Záujemca si vyberie službu a špecialisti následne vyriešia jeho ťažkosti.

„Naše skúsenosti s budovaním a vývojom veľkých softvérových riešení, kompetencie a know-how v problematike kybernetickej bezpečnosti, poskytli dostatočné a relevantné zázemie pre zrod idey pre trhovisko CYBERplace,“ hovorí Zuzana Holý Omelková z GAMO. „Aby sme sa však od zámeru dostali až k realizácii projektu, o finančné prostriedky sme sa úspešne uchádzali z eurofondov, konkrétne z programu Digital Europe,“ dodáva.

Spoločnosti, ktoré chcú využiť novú platformu, z nej nemusia mať obavy. Súčasťou CYBERplace budú rôzne spôsoby pomoci ako vybrať adekvátny produkt – prípadové štúdie, recenzie, alebo typické riešenia úspešne implementované vo zvolenom segmente. Online trhovisko bude podporovať verejné a súkromné organizácie. Cieľom je, aby rástla ich odolnosť proti kybernetickým útokom.

Článok čítajte na platformofinvention.sk

klikni alebo oskenuj QR

Iveta Hlaváčová
iveta.hlavacova@gamo.sk

Projekt financovaný na základe dohody o grante č. 101145876 podporuje Európske kompetenčné centrum pre kybernetickú bezpečnosť.

Co-funded by the European Union

„Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú výlučne názormi autora a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo ECCC. Európska únia ani orgán poskytujúci granty za ne nemôžu niesť zodpovednosť.“

platform of invention

Informačné technológie pre podnikanie s nápadom

Redakcia

Zuzana Holý Omelková
Obchod, Kybernetická bezpečnosť
zuzana.omelkova@gamo.sk

Branislav Lupták
Obchod
branislav.luptak@gamo.sk

Zuzana Peciarová
Kvalita a procesy
zuzana.peciarova@gamo.sk

Marcela Gottwaldová
Obchod
marcela.gottwaldova@gamo.sk

Jana Kohárová
Obchod
jana.koharova@gamo.sk

Martin Ondrušek
Kybernetická bezpečnosť, Biznis kontinuita
martin.ondrusek@gamo.sk

Iveta Hlaváčová
Marketing
iveta.hlavacova@gamo.sk

Vydavateľ

GAMO a. s.
www.gamo.sk

Sídlo redakcie

Kyjevské námestie 6
974 04 Banská Bystrica
redakcia@platformofinvention.sk
www.platformofinvention.sk

Grafická úprava a sadzba

Morse s. r. o.
www.morse.click

Spracovanie textov a štylistická úprava

TIME.is COMMUNICATION
www.time-is.eu

Preberanie textov, ilustrácií a ich častí, rozširovanie prostredníctvom tlače a elektronických médií je možné len so súhlasom redakcie.

PONÚKAME ŠTARTOVACIE SLUŽBY KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI

Konzultácia so špecialistom

Podel'te sa s nami o vaše výzvy, problémy, prekážky a potreby v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Zoznámte sa s naším portfóliom a spoznajte ako náš multidisciplinárny tím neustále pracuje na adresovaní dnešných aj budúcich výziev s cieľom zabezpečiť maximálnu mieru ochrany a bezpečnosti našich zákazníkov. Objavte naše riešenia a zistite ako vieme naplniť vaše výzvy a ochrániť vás pred nástrahami digitálneho sveta.

Popis služby

Cena služby

Predbežný záujem

Usmernenie po telefóne

Stále ste sa nerozhodli? Zdá sa vám problematika kybernetickej bezpečnosti náročná? Poradíme vám a nasmerujeme k optimálnemu postupu pre špecifickú situáciu vašej firmy. Dohodnite si s nami krátky bezplatný telefonát.

Popis služby

Cena služby

Predbežný záujem

Školenie zamestnancov

Znížte mieru ohrozenia jednoduchým školením zamestnancov prístupujúcich k informačnému systému. Práve ľudský faktor stojí za veľkou časťou prieniku kybernetických útokov do vašich systémov.

Popis služby

Cena služby

Predbežný záujem

GAMO
INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Spoznajte odpoveď na neproduktívnu administratívnu záťaž

Chcem zistiť viac

BOZP